

Zonering for friluftsliv på Naturstyrelsens arealer

Indholdsfortegnelse

Indledning – Godt friluftsliv i en rig natur	2
Friluftszoneringen er en del af driftsplanlægningen	3
Hvad er en zone?	6
Stillezone	6
Facilitetszone	7
Friluftszone	8
Skematisk sammenfatning af zonerne	9
Hvilke aktiviteter kræver tilladelser og hvilke gør ikke?	10
Bilag 1. Intern Vejledning for Zoneringsprocessen under driftsplanlægningen	12
Tillæg 1 – Udtræk fra Webbooking	18
Tillæg 2 – Udvalgte elementer fra ”PUB-REG”	19
Tillæg 3 – Faciliteter og lysåbne naturtyper	20

Indledning – Godt friluftsliv i en rig natur

Danskernes friluftsliv udvikler sig hele tiden. Naturen som rum for rekreation og motion er kommet på danskernes dagsorden. Naturstyrelsen understøtter og stimulerer denne udvikling bl.a. gennem friluftstilbud på egne arealer inden for de rammer lovgivningen sætter samtidig med vi passer godt på naturen. En rig natur er en forudsætning for et godt friluftsliv. Friluftslivet og naturbeskyttelsen går ofte hånd i hånd, men der kan også opstå konflikter mellem de to hensyn. Det stiller krav til Naturstyrelsen om både forvaltning og planlægning for friluftslivet.

Formålet med planlægning for friluftsliv er fortsat at sikre plads til både natur og mennesker og deres forskellige aktiviteter. Det skal ske ved både at fokusere Naturstyrelsens investering i friluftsliv samt at modernisere og erstatte B-skovbegrebet gennem en ny overordnet styring af de organiserede aktiviteter, som kræver tilladelse. Dette gøres ved at integrere planlægningen for friluftsliv i Naturstyrelsens driftsplanlægning via en zonerings for friluftsliv.

Zoneringen skal på den måde fokusere Naturstyrelsens tilbud og dermed øge kvaliteten for både den mere facilitetskrævende bruger og for den stille skovvandrers ved blandt andet at bidrage til – på et åbent grundlag – at kanalisere forskellige aktiviteter, der hvor der lokalt måtte være behov for det.

Planlægningen af friluftslivet på styrelsens arealer skal også kunne indgå i sammenhæng og dialog med omgivelserne i form af tilpasning til infrastruktur, bosætning, naboarealer, kommunal, regional og statslig planlægning.

Det er også et formål at få en planlægning og et planlægningsredskab, der er let at formidle internt i Naturstyrelsen og til potentielle ansøgere om aktiviteter, da dette i sig selv kan bidrage til at mindske og forebygge konflikter. Zoneringen skal bruges til at forventningsafstemme med brugere, interesseorganisationer og andre interessenter samt lette den daglige sagsbehandling vedr. arealanvendelsen. Derfor udlægges zonerne efter de samme principper på alle enheder, så brugerne og samarbejdspartnere oplever ensartethed i forvaltningen – dog tilpasset de lokale vilkår. Det stiller krav om, at principperne er vide nok til at kunne anvendes landsdækkende og samtidig så enkle at de bliver en hjælp i dagligdagen for såvel brugere som administration.

Friluftszoneringen er en del af driftsplanlægningen

Formål med driftsplanlægning

Driftsplanerne er et centralt styringsværktøj vedr. den flersidige og bæredygtige drift af Naturstyrelsens arealer. Det er her, det fastlægges, hvordan styrelsens overordnede strategier vedr. arealdrift skal omsættes i praksis og det er her, der sker en afvejning mellem de mange forskellige interesser, der knytter sig til styrelsens arealer. Driftsplanlægningen skal således sikre, at arealdriften sker i overensstemmelse med styrelsens overordnede målsætninger og anden offentlig planlægning og regulering. Driftsplanerne fastlægger også en række af de nøgletal, der er nødvendige for budgetgrundlaget og tildeling af bevillinger.

Baggrund for driftsplanlægningen Naturstyrelsen.

Både internt og eksternt fungerer driftsplanerne som dokumentation. Internt er driftsplanerne således referenceramme for de konkrete målsætninger, besluttede driftstiltag og gældende arealbindinger. En sådan dokumentation bliver stadig vigtigere med en udpræget funktionsopdelt opgaveløsning på enhederne. Eksternt dokumenterer driftsplanerne i forhold til brugerråd, interesseorganisationer og myndigheder, at arealdriften er flersidig og sker efter afvejning af alle relevante mål og interesser. Driftsplanerne opfylder også krav i forhold til Finansministeriet og Rigsrevisionen vedr. forvaltningen af de betydelige aktiver, som styrelsens arealer rummer. Endelig stiller Naturstyrelsens FSC- og PEFC certificering mange formelle krav til indholdet i driftsplanlægningen.

I sin afvejning mellem forskellige interesser er driftsplanlægningen udtryk for en beslutningsproces både internt og i forhold til omverdenen. Driftsplanlægningen er således et godt forum for dialog og borgerinddragelse i forhold til styrelsens arealdrift.

Der udarbejdes særskilte driftsplaner for Naturstyrelsens decentrale enheder omfattende alle enhedens arealer. Driftsplanerne gælder for en periode på 15 år, men revideres som minimum hvert 6. år. Se i øvrigt afsnittet "Hvor længe gælder en driftsplan?" længere nede.

Ansvarsfordeling

Driftsplanerne udarbejdes i et tæt samarbejde mellem den enkelte enhed og den centrale styrelse i arealplanteamet. Der lægges også stor vægt på at inddrage lokale myndigheder, interesseorganisationer og brugere i planlægningen. Processen bag udarbejdelsen af driftsplanerne i form af dialogen mellem enheden og NST centralt, internt på enheden og mellem enheden og omverdenen er således en meget vigtig del af det samlede driftsplanarbejde.

I forbindelse med udarbejdelsen af den enkelte driftsplan opbygges der en projektorganisation til den enkelte enhed. En medarbejder fra NST centralt (arealplanteamet) vil være projektleder og de relevante medarbejdere fra enheden vil indgå i projektgruppen. Styregruppen vil bestå af en formand som er kontorchef for arealplanteamet i NST centralt og enhedens skovrider. Denne projektorganisation vil styre hele forløbet af den enkelte driftsplanproces, der skal kunne gennemføres på 1,5 til 2 år.

Driftsplanernes indhold

En driftsplan indeholder følgende elementer:

- En landskabsplan der viser den langsigtede fordeling mellem bevoksede og ubevoksede arealer.
- En skovudviklingstypeplan der viser målet for den langsigtede ønskede skovudvikling.
- En plan for pleje af de lysåbne naturarealer, der både fastlægger den langsigtede målsætning og konkrete plejeindsatser for de enkelte naturarealer.
- En plan for kulturmiljø, der fastlægger plejen af fortidsminder og sikringen af andre kulturmiljøinteresser.
- En plan for friluftsliv, der fastlægger rammerne for friluftslivet gennem en samlet klassificering og zonerings af de enkelte arealer samt beskrivelse af konkrete tiltag i planperioden.
- Modeller for hugst, kulturer og bevoksningspleje, som fastlægger overordnede retningslinier for driften af de vigtigste skovtyper.
- En række afledte nøgletal for arealdriften, som kan anvendes i den videre budgettering - f.eks. planhugsten, der er udtryk for den mængde træ, der årligt kan og skal hugges på de skovbevoksede arealer.

Ovenstående planelementer samles for en række geografisk sammenhængende eller tætliggende og så vidt muligt driftsmæssigt beslægtede arealer i en såkaldt områdeplan. Området udgør altså en naturlig planlægningsmæssig, geografisk enhed og områdeplanen er en samlet præsentation af alle driftsplanens elementer for det pågældende område. En driftsplan indeholder typisk 15 – 30 områdeplaner afhængig af enhedens størrelse og arealernes kompleksitet. Områdeplanen indeholder en kort beskrivelse af de pågældende arealer, en målsætning for driften, udmøntningen af ovennævnte planelementer i området og en oversigt over de vigtigste tiltag i den kommende 15-årige planperiode.

Udover de enkelte områdeplaner indeholder driftsplanerne også et generelt afsnit med en beskrivelse af den overordnede målsætning for enhedens arealdrift og hovedretningslinier for driften for hele enheden.

Driftsplanernes form

Tidligere havde driftsplanerne form som et sammenhængende dokument, hvor i princippet alle beskrivelser, alle plantiltag og alle afledte beregninger kunne findes. De nye driftsplaner kan opfattes som en samling af dokumenter i form af retningslinier på enhedsniveau, områdeplaner, kort, afledte beregninger, procespapirer og links til styrelsens generelle politikker for arealdrift. Alle driftsplanens delelementer vil være tilgængelige på Naturstyrelsens hjemmeside.

Driftsplanerne for de enkelte enheder vil blive udarbejdet efter en fælles skabelon.

Hvor længe gælder en driftsplan?

Planlægningen for Naturstyrelsens skov- og naturarealer må være langsigtet. Driftsplanerne udarbejdes derfor for en planperiode på 15 år. For nogle af driftsplanens elementer er tidshorisonten endda ofte meget længere. Det gælder f.eks. landskabsplanen eller skovudviklingstypeplanen. Men målsætninger og politikker ændres og der købes og sælges arealer. Erfaringsmæssigt er der derfor behov for at kunne opdatere planernes indhold og konsekvensberegninger, når forudsætningerne ændres væsentligt. En sådan opdatering kan principielt ske løbende, men ud fra praktiske og ressourcemæssige hensyn opdateres driftsplanerne som udgangspunkt hvert 6. år, eller hvis der opstår særlige behov. Planhorisonten er ved hver ny opdatering 15 år.

Høring og borgerinddragelse

Driftsplanerne udarbejdes i samarbejde med de lokale myndigheder, organisationer og andre interessenter. Især kan enhedernes brugerråd have en central rolle i driftsplanlægningen. Processen i forhold til høring og borgerinddragelse tilpasses i høj grad de aktuelle forhold på enheden.

Med inddragelse af offentligheden bliver driftsplanerne og planlægningsprocessen et forum for formidlingen af målene med og udviklingen af styrelsens arealer. Fokus skal her ligge på de fremadrettede og konkrete planforskrifter for de enkelte arealer. Driftsplanerne skal derimod ikke løfte en generel formidlingsopgave i forhold til enhederne. Denne almene formidling af enhedernes drift løses bedre i anden sammenhæng.

Godkendelse af driftsplanen

Ved driftsplanlægningens afslutning bliver driftsplanforslaget forelagt direktionen i Naturstyrelsen til godkendelse, før det bliver sendt i offentlig høring. Efter den offentlige høring udarbejdes et høringsnotat. Den endelige driftsplan med eventuelle ændringer og opdateringer godkendes af Naturstyrelsens direktion.

Hvad er en zone?

En zone er en arealreservation, som skal medvirke til at planlægge og understøtte visse former for friluftsliv særligt i nogle områder frem for andre. Zonen er en 15-årig (dog mulighed for revision hvert 6. år) målsat prioritering af drift, investering og forvaltning indenfor friluftsliv. I hver enkelt områdeplan beskrives de udlagte zoner med tekst, som kortfattet beskriver de lokale forhold, mål for driften og eventuelle planlagte, nye tiltag.

Der er tre typer zoner: Stillezonen, Facilitetszonen og Friluftszonen. Definitionerne af zonerne er beskrevet i de følgende afsnit. Zonerne er inspireret det internationalt anvendte Recreation Opportunity Spectrum (forkortet ROS), som også ligger til grund for lignende zoneringer for friluftsliv i Canada, USA, Norge og Sverige¹.

I det enkelte skov eller naturområde vil der typisk blive udlagt mere end en zonetype. Enkelte, mindre, samlede skove kan udlægges som en samlet zone, når helt særlige forhold taler for det f.eks. enkelte, bynære skove med mange skovgæster.

Der udlægges zoner på alle Naturstyrelsens arealer, hvor der er offentlig adgang til.

Friluftszoneringen medfører ikke begrænsninger i Naturstyrelsens opgavevaretagelse indenfor produktion, jagt- og vildtforvaltning, naturpleje mv.

Det er Naturstyrelsens Arealplanteam og de lokale enheder, der i samarbejde udlægger zonerne som en integreret del af driftsplanlægningen. Zonerne udlægges ud fra de lokale forhold og repræsenterer en afvejning af arealdriftens flersidige hensyn, hvor der tages særlige hensyn til beskyttelsen af natur og kulturmiljø. Driftsplanen udarbejdes under inddragelse af enhedernes brugerråd.

Stillezone

Stillezonen er der, hvor Naturstyrelsen særligt ønsker at understøtte den stille naturoplevelse. Derfor bør Stillezonerne udlægges på steder, hvor publikum efter danske forhold kan få oplevelsen af natur. Det vil sige steder med større sandsynlighed for at opleve fred og ro, stilhed og lav menneskelig aktivitet i naturen samt mindre sandsynlighed for at møde andre besøgende eller se spor efter andre besøgende. Da en Stillezone er udtryk for en særlig understøttelse, bør den ikke udlægges over hele større skove eller naturområder. Enkelte, mindre, samlede skove kan udlægges som en samlet Stillezone, når helt særlige forhold taler for det f.eks. enkelte, bynære skove med mange skovgæster.

¹ Et uddrag af den væsentligste litteratur, som ligger til grund for udviklingsarbejdet:

Canger, S og Koch, N. E.; Skovbygning til glæde for friluftslivet – et arbejdsnotat; Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen 1986.

Holmberg, T. et al.; Idekatalog om nationalparker; Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen 2009.

Naturvårdsverket; Skötselsplan för Fulufjällets nationalpark – Rapport 5246; Naturvårdsverket 2002.

Nielsen, J. L. og Sveistrup, N; Friluftsliv – inspiration til politik, plan og praksis; Friluftsrådet 2006.

Skov-Petersen, H. og Jensen, F. S. (red); Friluftslivets effekter på naturen 39 videnblade; Skov & Landskab, Københavns Universitet og Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet 2011.

Skov-Petersen, H. og Jensen, F. S. et al.; Forvaltning af friluftsliv – 25 praktiske anvisninger; Skov & Landskab, Københavns Universitet 2011.

Stillezonen er åben for adgang som alle andre af Naturstyrelsens arealer, men der sker ikke nogen understøtning af store publikumsmæssige aktiviteter. Det vil sige ingen facilitetspladser, lejrpladser mv. Det gælder dog ikke for faciliteter, som specifikt understøtter oplevelsen af stille natur f.eks. en enkelt bænk. Ruteforløb til gåture, ridning og almindelig cykling er ligeledes fortsat ønskelige, fordi de dels ikke vurderes som værende forstyrrende og dels er af stor betydning for let adgang til naturoplevelserne samt hensigtsmæssig kanalisering af færdslen.

Udlægningen af Stillezonen er, som for de to andre zoner, en del af driftsplanprocessen.. Uanset at stillezonerne ikke er indført som et naturbeskyttelsesredskab, kan de - om muligt - af hensyn til naturoplevelsesmulighederne kombineres med arealer med store eller følsomme naturværdier, da dette kan bidrage til kanalisering af færdslen i disse områder, samt øge mulighederne for at opleve disse værdier.

Som udgangspunkt gives der ikke tilladelse til de aktiviteter, som kræver tilladelse på naturstyrelsens arealer i en Stillezone med undtagelse af aktiviteter, som netop har til formål at opleve den stille natur, hvilket vurderes fra sag til sag. Mindre O-løb (Anmeldelsesløb) skal i henhold til O-løbsaftalen dog alene anmeldes. Anmeldelsen kan afvises og kræves flyttet tids- og eller stedsmæssigt, hvis det skønnes at komme i konflikt med andre tungtvejende hensyn. Hovedreglen er dog, at Anmeldelsesløbene normalt bør tillades.

Der er i stillezonen mulighed for at dispensere til enkeltstående, store arrangementer, hvis Naturstyrelsens lokale enhed vurderer, det kan gennemføres uden at være til uacceptabel gene for det øvrige publikum og naturgrundlaget i øvrigt kan bære det. Bæredygtigheden vurderes altid løbende og særligt i Natura2000-områder kan der være behov for at foretage en konsekvensvurdering

Stillezonerne moderniserer og afløser B-skovene. En B-skov bliver ikke automatisk til en Stillezone og der kan udlægges nye Stillezoner, på arealer som ikke hidtil har været B-skov. B-skovene oprettholdes på den enkelte enhed, indtil der er lavet en ny driftsplan med friluftszonering.

Facilitetszone

Er der hvor Naturstyrelsen prioriterer fremtidige investeringer i arealindretningen indenfor friluftsliv højt. Det betyder, at det kun bør være indenfor den zonetype større faciliteter og aktivitetspladser udvides, nyopsættes og vedligeholdes fremadrettet, Derfor skal Facilitetszonerne også have en robust natur vurderet i forhold til aktiviteterne samt være egnet til aktivt friluftsliv. Udlægningen af Facilitetszonerne bør bygge videre på eksisterende benyttelse til friluftsliv og derfor ske i områder, som i forvejen kendes og bruges mere eller mindre intensivt af publikum. Friluftszonerne kan også lægges i områder med et oplagt potentiale for udvikling af friluftsliv.

Offentlighedens adgangsforhold til Facilitetszonerne bør være gode og omfatte flest mulige transportformer (bil, bus, tog, cykler og gående) og der bør være en god infrastruktur indenfor selve zonen.

Publikum vil muligvis ofte opleve møder med andre besøgende eller spor af menneskelig aktivitet i naturen i forbindelse med udfoldelse af friluftsliv, skovdrift, osv. Sandsynligheden for at opleve ro, stilhed og urørt natur kan ofte være moderat.

I lokalenhedens driftsplan kan forskellige typer af aktiviteter prioriteres, så én zone i særlig grad kan understøtte f.eks. ridning, en anden zone mountainbiking. Selve zonen er længerevarende og mere bindende end en driftsplanperiode på 15 år. Zonens størrelse bør være fra 1 til op mod 100 hektar – undtagelsesvis mere, så der er plads til fleksibilitet og udvidelser med nye faciliteter. Zonen må ikke blive så stor, at den ikke kan opfylde sin funktion som prioriteringsredskab for investeringsomfanget for faciliteter.

Tilladelser til aktiviteter vil forsat gives efter konkrete vurderinger som hidtil.

Friluftszone

Friluftszonen er alle de arealer som ikke er enten facilitetszone eller stillezone.

Friluftszonen er som udgangspunkt lige så egnet til friluftsliv som Facilitetszonen, men er ikke prioriteret i forhold til større investeringer i faciliteter for friluftsliv. Denne zoneudpegning er samlet set meget vigtig for publikums totaloplevelse, fordi den tit vil være kittet, der binder de andre zoner og dermed et område sammen. Friluftszonen vil i mange tilfælde også kunne virke som en bufferzone, som adskiller den mere benyttede Facilitetszone fra Stillezonerne. Friluftszonen bør udgøre langt størstedelen af arealet på enhedsniveau.

Publikum vil også her ofte kunne opleve at møde andre besøgende, Sandsynligheden for at opleve ro, stilhed og urørt natur kan sine steder være stor, andre steder mindre.

I friluftszonen understøttes som hovedregel ikke ophold bortset fra simple, faciliteter til ophold med meget lave vedligeholdelsesomkostninger som f.eks. en mindre lejrplads uden toilet og shelter, enkelte borde og bænke, samt mindre parkeringspladser uden øvrige faciliteter tilknyttet.

Derimod understøttes færdsel i form af ruteføringer (skovvandring, ridning, mountainbiking m. fl.) Faciliteter, som allerede er placeret i Friluftszonen, vedligeholdes ikke fremadrettet og udfases efterhånden, som de er udtjente. Dette må ikke gå på kompromis med sikkerheden for medarbejdere og publikum. Faciliteter, der vurderes som farlige på grund af nedslidning, sikres eller nedtages straks.

Tilladelser til aktiviteter vil forsat gives efter konkrete vurderinger som hidtil.

Skematisk sammenfatning af zonerne

Definitionen af de enkelte zonetyper er sammenfattet i forenklet form i skemaet herunder.

	Arrangementer som kræver tilladelser	Faciliteter	Kriterier for udlægning
Stillezone	Som udgangspunkt gives der ikke tilladelse. Der foretages en konkret vurdering – herunder til anmeldelser for mindre O-løb, der normalt bør tillades.	Ingen faciliteter undtagen ”stille”-understøttende faciliteter f.eks. en bæk hist og her	Mulighed for oplevelsen af ”uberørthed” og ”vild natur”
Facilitetszone (1-100 ha)	Efter konkret vurdering som hidtil.	Mulige investeringer og vedligehold prioriteres her	Bygge på eksisterende brug eller oplagt potentiale
Friluftszone	Efter konkret vurdering som hidtil.	Kun ruter prioriteres og vedligeholdes. Øvrigt udfases over tid.	Mindre benyttet til facilitetskrævende friluftsliv.

Hvilke aktiviteter kræver tilladelser og hvilke gør ikke?

Reglerne for adgangen til naturen på Naturstyrelsens arealer er reguleret af Naturbeskyttelsesloven, Mark- og Vejfredsloven, Adgangsbekendtgørelsen samt Naturstyrelsens særlige fravigelser af krav til tilladelser som for eksempel Fri Teltning. Friluftszoneringen fungerer indenfor de til enhver tid gældende regler. Der henvises i øvrigt til Naturstyrelsens hjemmeside, hvor de gældende regler altid vil fremgå, og hvor man kan læse nærmere.

Aktiviteter der ikke kræver tilladelser

Almindelige gå-, løbe, cykelture kræver ikke tilladelse og må finde sted overalt på stier og i skovbunden. Det sidste på nær cykling. En stiltfærdig skovtur, der ikke indebærer afmærkninger eller brug af særligt udstyr, uanset hvor mange deltagere der er, må man godt arrangere, uden at der skal søges om tilladelse. Arrangementet må gerne annonceres offentligt. Eksempler på aktiviteter som ikke kræver tilladelse er: almindelige skovture, ekskursioner med skoleklasser, naturvejlederture, fugleture, anvendelse af bål- og grillpladser, børnefødselsdag / skattejagt, overnatning på de primitive overnatningspladser samt ikke-erhvervsmæssig ridning.

Særligt for orienteringsløb gælder jf. O-løbsaftalen at der kun skal søges tilladelse til O-løb med mere end 150 deltagere for løb arrangeret af Dansk Orienterings-Forbund eller dets klubber. Øvrige O-løb skal alene anmeldes og bør normalt tillades uanset, at disse løb kræver afmærkning. De nærmere forhold er beskrevet i O-løbsaftalen.

Alle disse aktiviteter, der ikke kræver tilladelse, kan finde sted i alle tre typer zoner. Dog gælder der særlige regler for Jægersborg Dyrehave, som er beskrevet nedenfor.

Aktiviteter der kræver tilladelser

Man skal søge om tilladelse til aktiviteter, hvor man som bruger ikke har en umiddelbar ret til at foretage det ønskede. Det drejer sig typisk om aktiviteter, som på en eller anden måde påvirker andre skovgæsters oplevelse af naturen, skovens dyr og planter eller skovdriften. Herunder er en liste med aktiviteter, som man blandt andet skal have tilladelse til:

- Erhvervsmæssige arrangementer. Du skal altid have tilladelse til erhvervsmæssige arrangementer. Når du søger, vil du få at vide, om du skal betale en afgift for sådanne arrangementer. Læs mere om [reglerne for betaling for aktiviteter](#) på Naturstyrelsens arealer på Naturstyrelsens hjemmeside.
- Aktiviteter der kræver mærkning med materialer, der ikke naturligt forefindes på stedet eller ikke naturligt forsvinder i løbet af få dage
- Overnatning på lejrpladser
- Træning med dyr, for eksempel hunde
- Jagt

Desuden gælder der særlige regler for eksempelvis træ- og klippeklatring og forsvarrets aktiviteter.

Man skal altid følge eventuelle, lokale bestemmelser, som skiltes.

Særlige regler for Jægersborg Dyrehave og Jægersborg Hegn

Der gives ikke tilladelse til egentlige orienteringsløb og terrænsport. Andre aktiviteter med op til 100 deltagere kan afholdes uden tilladelse mellem kl. 7 og solnedgang. Man må dog ikke udsætte poster, afmærke ruter mv. Arrangementer må ikke afholdes i nærheden af foderhuse og foderhække.

Er der over 100 deltagere, skal der søges tilladelse. For alle erhvervsmæssige arrangementer uanset antal deltagere, skal der altid søges tilladelse.

Bilag 1. Intern Vejledning for Zoneringsprocessen under driftsplanlægningen

For at zoneringsprocessen skal være lokaltilpasset og tage afsæt i forudsætningerne og mulighederne på det enkelte areal, skal zoneringsprocessen først og fremmest udlægges på baggrund af det lokalkendskab, som medarbejderne på den enkelte enhed råder over, og det lokale brugerråd bør inddrages både tidligt og senere i processen. Desuden støttes processen af en række kortanalyser beskrevet herunder. Det er enhedens friluftslivsansvarlige og/eller enhedens friluftsteam som udarbejder zoneringsprocessen for enhedens arealer.

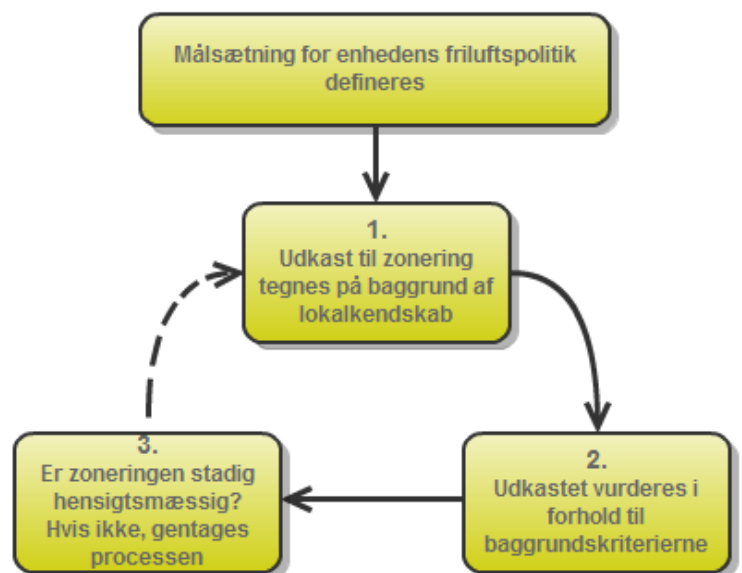
Inden processen med zoneringsprocessen for friluftslivet starter, fastlægges enhedens overordnede målsætninger for driften og herunder for friluftslivet på enhedens samlede arealer. Herefter formuleres et udkast målsætning for et givet areal indenfor rammerne af enhedens målsætning. Det er vigtigt at inddrage brugerne af arealerne allerede på idé-stadiet, og enhedens brugerråd bør inddrages i de overordnede tanker. Enheden kan også vælge at inddrage en bredere kreds eller mere specifikke grupper afhængigt af lokale forhold.

På baggrund af den målsætning tegnes første grovskitse til zoneringsprocessen på baggrund af lokalkendskabet. Det er vigtigt at første udkast laves ud fra en umiddelbar vurdering af et areals egnethed og potentiale for ikke at begrænse sig for tidligt i processen. Herefter gennemgås udkastet i forhold til en række baggrundskriterier (se afsnittet "Vurdering af zoneringsprocessen i forhold til baggrundskriterier"). Disse baggrundskriterier skal sikre ensartethed mellem enhedernes zoneringsprocesser, samt starte en refleksion over fordelagtigheden eller manglen på samme, af det første zoneringsudkast.

Ændringer og rettelser indarbejdes herefter i zoneringsprocessen som forfines, og gennemgås igen i forhold til baggrundskriterierne. Denne proces gentages indtil udkastet er klar til at indgå i planfasen sammen med de øvrige planelementer.

Zoneringsprocessen fremlægges og bearbejdes herefter på et planlægningsmøde på enheden, som en del af driftsplanlægningen, hvor planelementerne friluftsliv, naturnær skovdrift, naturpleje, kulturmiljø og landskabshensyn afvejes mod hinanden. Enhedens brugerråd bør høres om resultaterne fra planlægningsmøderne. Har andre fora været inddraget tidligere bør de også høres..

Eventuelle rettelser og tilføjelser indarbejdes herefter i zoneringsprocessen, hvorefter det kan digitaliseres og indgå i den samlede, offentlige høring af driftsplanen. Zoneringsprocessen formidles efterfølgende på Naturstyrelsens hjemmeside.

Herunder fremgår zoneringsprocessen skematisk:

1. Målsætning for friluftsliv fastlægges og brugerråd inddrages
2. Første udkast til zoneringsplan udlægges på kort for et givet areal
3. Første udkast vurderes i forhold til baggrundskriterierne
4. Udkastet vurderes kritisk og tilrettes eventuelt
5. Den samlede zoneringsplan fremlægges og bearbejdes på planlægningsmøde.
6. Høring af udkastet til zoneringsplan i sammenhæng med de øvrige fire planelementer i enhedens brugerråd
7. Samlet, offentlig høring af driftsplanen.

Vurdering af zonerung i forhold til baggrundskriterier

For at sikre ensartethed i udlægning af friluftszonerung på alle lokalerheder, skal første udkast til zonerung (se forrige afsnit) vurderes i forhold til en række baggrundskriterier. Baggrundskriterierne skal ses og benyttes i et hele og tilsammen udgøre det grundlag, som sikrer en god og velovervejnet zonerung af friluftslivet på Naturstyrelsens arealer.

Vurderung i forhold til baggrundskriterierne skal sikre, at zonerung ikke udlægges i strid med lovgivning eller overordnede politikker, samt at potentielle konflikter mellem brugergrupper eller mellem benyttelse og beskyttelse undgås eller minimeres.

Baggrundskriterierne udgøres af kortlægning af lokalerhedens naturindhold, kulturmiljø og øvrige planelementer, lovgivning og planlægning samt en række forskellige lokale politikker og samarbejdsaftaler, som kan have indflydelse på friluftslivet på den enkelte lokalerhed.

På de næste sider beskrives de enkelte elementer i baggrundskriterierne nærmere, som zonerungsudkastet gennemgår, før det indgår på planlægningsmøderne i driftsplanprocessen.

Planlægningsprocessen skal fremadrettet også bygge på indsamlede erfaringer med konceptet og zonerne.

Regler for adgangen til naturen

Naturbeskyttelsesloven

Mark- og vejfredsloven

Adgangsbekendtgørelsen

Naturstyrelsens særlige fravigelser af krav til tilladelser fx Fri Teltning.

Reglerne for adgangen til naturen på Naturstyrelsens arealer er reguleret af Naturbeskyttelsesloven, Mark- og Vejfredsloven, Adgangsbekendtgørelsen samt Naturstyrelsens særlige fravigelser af krav til tilladelser som for eksempel Fri Teltning. Friluftszoneringen fungerer indenfor de til enhver tid gældende regler. Der henvises i øvrigt til Naturstyrelsens kvalitetsledelsessystem under kerneprocessen Arealdrift samt hjemmesiden, hvor de gældende regler altid vil fremgå, og hvor man kan læse nærmere.

Udpegninger på arealer

Lovgivningsmæssigt beskyttede arealer

Natura2000

Naturbeskyttelseslovens §3

Naturtyper udpeget i Naturplejestrategien

Certificeringsobjekterne (Pas på-kort)

Naturzonerne jvf. O-løbsaftalen

Det er vigtigt at zonering af friluftslivet ikke skader sårbar, beskyttet eller sjældne naturværdier. Således bør zoneringen f.eks. vurderes i forhold til eventuelle Natura2000 habitatnaturtyper, som er beliggende i en given zone. For eksempel påvirkes ”Bøg på mor” ikke, eller kun meget begrænset, af et meget højt aktivitets- og slidniveau, mens det modsatte er tilfældet for et ”rigkær”. Kendes der til forekomster af sjælden flora eller fauna fra kortlægningen af naturindhold f.eks. fra ”Pas på kortet”, vurderes zoneringen ligeledes i forhold til konsekvensen for den enkelte forekomst.

Det er en også vigtig at overveje, at friluftszonerne, da de især skal skabe mulighed for aktiviteter indenfor den enkelte skov eller naturområde, ikke bliver så små eller uhensigtsmæssigt sammensat, at aktiviteterne i praksis ikke kan gennemføres.

Zonerne skal udlægges, så det stadig i praksis er muligt at gennemføre også tilladelseskrævende aktiviteter på enheden som helhed.

NST's overordnede politikker og retningslinier

Udpegning af zonerne sker indenfor de gældende politikker for Naturstyrelsens arealdrift. Politikker og retningslinjer kan findes i kvalitetsledelsessystemet under kerneprocessen Arealdrift.

Lokale driftsmålsætninger

Som en del af driftsplanlægningen fastlægges målsætninger for driften af det enkelte areal eller delområde. Det skal sikres, at friluftszoneringen ikke er i strid med den eller de andre konkrete målsætninger for arealet, og alternativt skal de andre målsætninger tilpasses friluftszoneringens ønsker og målsætning. Ligeledes skal en zonering af friluftslivet bruges til at understøtte eller nå enhedens målsætning på det enkelte areal.

Fysisk planlægning

*Kommuneplan
Regionplan
Landsplandirektiv
Nationalparker*

Offentlig fysisk planlægning kan være en hindring for opførelsen af nye faciliteter, som parkeringspladser eller bålhytter. Således bør en aktivitetszone hvis formål er at understøtte længerevarende ophold i naturen, f.eks. ved et stort udbud af overnatningsfaciliteter, ikke placeres, hvor man må regne med det bliver svært eller ligefrem umuligt at opnå de nødvendige tilladelser fra andre myndigheder. I andre situationer kan den fysiske planlægning understøtte lokalenhedens mål og mulighederne for synergieffekt bør altid undersøges.

Samarbejdsaftaler

*Forsvaret
Brugergrupper
Naboer
og andre*

Zoneringen af friluftslivet bør udlægges således at det koordineres med eksisterende samarbejdsaftaler. Ligeledes kan samarbejdet med f.eks. idrætsforeninger og spejdere med fordel benyttes i forhold til zoneringen. Samarbejdsaftaler med foreninger om vedligehold af ruteforløb på enhedens arealer, kan måske udbygges på baggrund af en zonering som tilsigter bedre vilkår for sportsaktiviteten på arealet?

Publikumsgrundlaget samt tilgængelighed og adgang

*Lokale borgere
Turister
Brugergrupper
Hverdags-, ferie- eller oplevelses natur
Adgang til arealet
Infrastruktur på arealet
Sammenhæng med naboarealer private som offentlige*

Når man udlægger friluftszonerne sker det for at fokusere forholdene for friluftslivet og publikum generelt. Man må derfor vurdere publikumsgrundlaget samt hvilke brugergrupper (organiserede og ikke-organiserede) der benytter naturen på den enkelte lokalitet. Der er stor forskel på om en lokalitet primært benyttes til hverdags-hundeluftning, eller længerevarende ophold primært i weekender i sommerhalvåret, idet den nødvendige understøtning af brugen er vidt forskellig for de to benyttelser. Man må ligeledes gøre sig klart hvad der tiltrækker publikum til den givne lokalitet. Er det en lokalitet af national- eller regional interesse som fx Mols Bjerge og Himmelbjerget eller er det den lokale interesse og mulighed for ridning som er den primære benyttelse?

Til understøttelse af den lokale viden, som enhederne har omkring de enkelte arealers benyttelsesmønstre- og omfang, kan der som hjælpemiddel til at vurdere typen og karakteren af benyttelsen

laves data udtræk fra Webbookingsystemet. Et sådant udtræk kan give et overblik over antal besøgende eller antal arrangementer målt på deltagere totalt, eller i kategorier som fx ryttere, cykelryttere osv. Et eksempel på et sådant udtræk fremgår af bilag 1.

Eventuelt kan der også laves opgørelser over antal brugere som har deltaget i arrangementer opgjort pr. ha, på de enkelte skove/arealer. Dette kan suppleres med tidligere og evt. kommende tællinger af publikum.

Status for understøttelsen af friluftsliv

Opgørelse af faciliteter via Pub-Reg

Faciliteter linket til Avn_kode

En opdateret liste af friluftslivsunderstøttende faciliteter med tilhørende geografisk placering kan laves vha. en SQL-forespørgsel i ”Pub-Reg”-systemet. Ikke alle faciliteter understøtter friluftsliv og ophold i større grad. Således kan man nøjes med at søge på den del af sine faciliteter som understøtter længerevarende ophold og brug af naturen. Et sådant overblik kan benyttes til at vurdere på antallet og placeringen af faciliteterne på enhedens arealer. Er facilitetstætheden større i nogen skove end i andre? Og er der en god grund til dette? Hvis dette ikke er tilfældet, er man allerede blevet betydeligt klogere. (Se eksempel på kort på bilag 2.)

Skabelon til denne SQL-forespørgsel findes på denne sti: M:\NST\Projekt planlægning for Friluftsliv\Vejledning til enhederne\MI og SQL

Faciliteter som understøtter ophold knytter sig ofte til bestemte naturtyper. En bæk er typisk placeret hvor der findes en udsigt, eller en åben plads i skoven. Ligeledes forholder det sig med grillpladser, grillhytter osv. Man kan grafisk knytte disse oplysninger sammen, ved at åbne et kort som viser placeringen af faciliteter og lysåbne naturtyper. Kortet vil altså synliggøre om der er faciliteter som understøtter ophold ved en større eller mindre del af de lysåbne naturtyper. Det er selvsagt ikke et mål i sig selv, at der skal være en grillplads ved hver en sø, men måske findes der lokaliteter på enheden hvor publikumsgrundlaget (se forrige afsnit) og naturtypen indbyder til ophold? Ligeledes synliggør den grafiske fremstilling, mængden af publikums muligheder for ophold ved lysåbne naturtyper på enheden. Mangler der måske opholdsunderstøttede faciliteter på nogle lokaliteter eller er der for mange? (Se eksempel på kort på bilag 3.)

Arbejdsområde til dette kort findes på denne sti: M:\NST\Projekt planlægning for Friluftsliv\Vejledning til enhederne\MI og SQL

Tillæg 1 – Udtræk fra Webbooking

Stav	Arrangement Per total	Deltagere Total	Diverse Deltagere	Hunde Deltagere	Dagordent Fingespil Deltagere	Med O-løb Deltagere	Militær Deltagere	Motioneløb Deltagere	Cykling Deltagere			
Agerbo og græsted hegn	8	885	0	0	5	345	0	1	300	0	0	
Åsdenrup enge	1	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Årrebovejarealer	4	518	1	0	2	68	0	0	400	0	0	
Årrebo	2	130	2	0	0	0	0	0	0	0	0	
Årrebo sløj	13	1350	6	0	4	180	0	2	280	1	200	
Årrebo sløj	8	609	1	200	2	153	1	0	0	0	0	
Brød sløj	5	383	0	2	1	110	0	0	285	0	0	
Brød sløj	1	100	0	0	1	100	0	0	0	0	0	
Etum Kanal	1	100	0	0	1	100	0	0	0	0	0	
Etum Mølleård	1	100	0	0	1	100	0	0	0	0	0	
Etum Sø	4	515	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
Frederik hegn	18	223	0	60	0	0	0	0	0	0	0	
Gadevang sløj	21	2008	2	188	10	252	5	1	188	3	1890	
Gadevang sløj	1	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Gårdegårds	179	18871	39	1201	68	7137	12	8	5748	6	3280	
Gårdevej	8	56	0	8	0	0	0	0	0	0	0	
Gårdevej sløj	1	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Holste bredning	12	1387	4	72	5	350	0	2	920	0	0	
Holste hegn	2	230	0	0	0	0	0	1	200	0	0	
Lindby sløj	19	3709	7	950	7	197	1	3	1050	1	1500	
Frøskovsløj	4	480	0	0	3	360	1	0	0	0	0	
Græstov	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Græstov	1	100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Sørensen sløj	1	100	1	100	0	0	0	0	0	0	0	
Sørensen sløj	1	1650	1	1650	0	0	0	0	0	0	0	
Sørensen sløj	36	3576	0	6	12	1531	2	2	200	2	1650	
Sørensen sløj	127	18178	9	452	36	2440	4	9	9750	11	3030	
Sørensen sløj	1	20	1	20	0	0	0	0	0	0	0	
Sørensen sløj	1	100	0	0	1	100	0	0	0	0	0	
Sørensen sløj	8	759	6	209	0	0	0	0	0	1	400	
Sørensen sløj	150	18283	22	5394	87	4655	6	185	8	5040	1	2975
Troldsløj	12	199	1	25	0	0	0	0	0	0	0	
Valby hegn	21	1612	3	372	8	490	2	1	450	0	0	
Vindstov sløj	2	130	0	0	1	30	0	1	100	0	0	

Tillæg 2 – Udvalgte elementer fra "PUB-REG"

Tillæg 3 – Faciliteter og lysåbne naturtyper

